

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a esse de 2 ori: Mercuria si Sambet'a, Fôiea una data pe septemana, — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. v. a. Pentru tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu séu 40 doideceri, or 3 galbini mon. sunatória. Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie ad. cam 10 vorbe mari séu mici inserate se ceru 8 cr. Tacs'a timbrala e 30 cr. de fiacare publicare. Fara depunerea acestui pretiu inainte nu se voru mai primi publicari.

Nr. 44.

Brasiovu, 8. Juniu 1863.

Anulu XXVI.

INSCIINTIARE DE PRENUMERATIUNE

la

Gazet'a Transilvaniei si Fôiea
pentru minte, anima si literatura,
pe sem. II. an. 1863.

Pretiulu pe diumetate de anu e 5 fl. m. a. — Pe cate trei luni pentru viitoriu 3 fl. m. a. in laintrulu monarchiei austriace. — Pentru inafara de Monarchia 8 fl. m. a. pe sem. si 5 fl. m. a. pe triluniu. — Pentru Itali'a si Franci'a 12 fl. m. a. pe semestru.

Prenumeratiunea se face atatu pe la c. r. officia postale, catu si prin multu onor. nostri DD. corespondenti si cei, cari voru binevoi a luá asuprasi latirea citirei organului acestuia de publicitate si caldurós'a lui sprijinire, care din punctu de vedere alu imperativei necesitati, ce ni o generéza timpulu, se astépta acumu in mesura mai mare decandu or si candu.

MONARCHIA AUSTRIACA.

Unionistii.

XI.

Dupa asta digresiune, — dela D. la P., — se ne facemu inca unele puçine reflexiuni dupa impregiurarile de façia, si apoi se inchidemu acésta seria — preste asteptare — lunga, asupra unui obiectu, carele si astadi e punctulu cardinale alu cestiunei transilv.

Partitele, unionistica si antiunionistica, si astadi stau in cea mai ordiana opusetiune un'a catra alta. Déca vre-una data a fostu ceva disensiune intre politicii de natiunaletatea magiara-secuiesca in Transilvani'a in privinti'a uniunei, trebuie se scimu si se recunoscemu, cà asta disensiune nu mai esiste. Elementulu magiara-secuiu dein Transilvani'a astadi e intregu unionisticu. D. ne a fostu spusu-o si mai inainte, si déca cumu-va ore-candu ne vomu fi indoitu despre acést'a, astadi inse nu mai avemu nece una indoiéla mai multu. Toti pasii ce se pusera panà acumu, ce se punu astadi, si ce se voru mai pune in venitoriu, sunt numai si numai cu scopu pentru realizarea uniunei cu Ungari'a. Dechiaratiunile prein adunarile marcali, adresele loru, protestele, stratagemele intru compunerea maioritatiloru si intru denumirea oficiali-loru, — chiaru si pasii, cei punu astadi prein comitate, pentru a castigá una maioritate in dieta, nu sunt alta de catu totu atate midiolóce pentru unulu si acel'asi scopu: uniunea Transilvaniei cu Ungari'a!

Partit'a acésta, atatu de mare, atatu de consolidata, atatu de rafinata, atatu de energica, astadi e numai unu corpu si unu sufletu in elementulu magiara. Partit'a disciplinata, forà cea mai mica renitentia dein partea nece unui membru dein acelu elementu. Partita sumetia si indresnetia, carea-si are tóta incredentiarea in masima: labor improbus omnia vincit, — carea nu desperéza nece catu de puçinu, ori catu de multe ori se fia reieptata in luptele si atacurile repetite totu dein acelu scopu, — carea se radima pre glori'a trecutului, pre averile colosale natiunale, pre talentele, rutin'a, si nexurile partisaniloru sei, — carea scie cu unu cuventu se se folosésca cu tôte impregiurarile, cu tôte conjuncturele, rele-bune, spre acestu scopu natiunale, — carea nu numai scie, ci si vrè, — vrè dein tóta anem'a,

si nusi crutia nece ostenéla, nece spese, numai si numai cá se ajunga la acestu scopu doritu!

Uniunea Transilvaniei cu Ungari'a, chiaru in momentulu de façia, e una cestiune atatu de vitale pentru acesta partit'a, catu dela deslegarea aceleia, dupa parerea sa, depende viétia séu mórtea natiunalitateri sale nu numai in Transilvani'a ci si Ungari'a. De acea si in diet'a proxima a Transilvaniei punctulu cardinale, cumu am mai dísu, in giurulu caruia se voru inverti tôte cele alalte cestiuni, e numai cestiunea acestei uniuni, si punctulu alu IV. dein propusetiunile c. regesci.

Vien'a séu Pest'a! Ast'a e alternativ'a.

Partit'a unionistica, póte cà de-o-camu-data, nu va starui, cà se se pronuncie categorice Pest'a! Ea, e prea probabile, cà dupa cumu se voru aratá aspectele, se va multiumi si cu mai puçinu; pentru cà intieleptiunea politica postuleze, cà déca nu poti castigá intru un'a totu, se te multiumesci si cu una parte, catu de mica se fia, forà de a te descuragiá, cà apoi mai tardiu dupa parte va veni si totulu. Unu terenu catu de micu in vreo cestiune politica, déca l'ai castigatu, e una pedumpositio, unu radímu si fundamentu, pre carele omulu póte sesi desfasiore tôte poterile. Dà lui Archimede unu punctu catu de micu in spatiu, unde sesi póta pune piciorulu, si elu te asecuréza, cà apoi va se restórne pamentulu, ori catu de mare se fia pre lenga acelu punctu. Si se credeti, cà ce a graitu unu Archimede, asta nu e mentiuna. Dà si uniunistulu transilvanu macaru atatu, catu cere Archimede, si apoi o se vedi, cumu o se restórne — Transilvani'a, intréga-intregutia.

Nu e gluma, ce am dísu. Mai apriatu graindu: dà partitei unionistice macaru numai atat'a: Nu Vien'a! si te incredentiez, cà, de va vedé, cumu cà de o-camu-data, nu póte se castige si: Ci Pest'a! si cu atat'a se va multiami, sii va saltá anem'a de bucuria. Dimidium facti, qui bene coepit, habet. Déca ai negatu Vien'a, implicite ai afirmatu Pest'a. Ast'a e chiaru si luminosu cá sórele.

Cu tôte astea potu se fia, si credu cà póte si sunt, unii chiaru si dein romanii nostri, cari nu recunoscun alternativ'a de mai susu, ci sunt de parere, cà se nu dícu de convictiune, cumu cà se potu negá de una-data amendoue: si Vien'a si Pest'a, forà nece unu periclu, si nu concedu nece de cumu, cà negandu Vien'a, se afirméza Pest'a.

Acesti politici au multa incredentiare in poterile Transilvaniei, póte cà si mai multa, de catu s'ar' cadé se aiba. Eli se paru a fi convinsi, cà in casulu, candu ar invinge principiulu dualismulu in imperiulu austriacu, séu cu alte cuvente, candu imperiulu s'ar' imparti in doua, ale caror'a centre se fia Vien'a dein colò de Leith'a, si Pest'a dein cóce, forà nece una conesione, decatu persón'a monarchulu, Transilvani'a totu ar' poté remané nedependente si de Vien'a si de Pest'a. E asta parere, séu convictiune, seriós'a si bene studiata de tôte partile? Dàmu, se mediteze afundu ómenii nostri despre una materia atatu de importante, care, dupa cumu se va pronuncia despre ea intru unu sensu séu altulu, póte se reverse dein sene cele mai bune séu cele mai fatali cosecentie.

Lupt'a între unitatea și dualitatea imperiului țiene de multu timp. Vien'a însemnează unitatea, ér' Pest'a dualismulu. Si e lucrulu costatatu, că partit'a unionistica, carea e numai unu ramu alu panmagiarismului, nusi va dá nece unu repausu, panà ce, cu ajutoriulu trupinei celei mari, nu voru reesi la — la dualismu, Pest'a.

Inse se póte templá, cà principiulu dualismului va se se adopteze și mai înainte. Se póte templá, cá intru unu momentu neferice, cá in 1848, se se redè Ungariei tóta, diou tóta autonomi'a, cata a avutu óre-candu, si cata pretende astadi Ungari'a a i se redá. Dícu, se póte templá, — de si dato non concessio. Atunci, pótimu, ce va se face Transilvani'a cu neutralitatea sa: nece Vien'a, nece Pest'a? Sapiienti satis.

Ungari'a, autonoma și cu — totulu independente, negresitu nu multu va mai întrebá, nece pre universitatea sasésca, nece pre congresulu séu comitetulu permanente romanescu, nece macaru pre diet'a Transilvaniei, cá ce vrè dein doua: Pest'a au Vien'a? — Dar' neci pre politiciii nostri, cari siau luatu de principi: Nece un'a.

Congresulu romanescu s'a pronunțiatu pentru Vien'a, si acestu votu, ori cumu selu critise cineva, a avutu unu efectu atatu de mare, catu celu puțin unionistii stau se crepe de necasu. Unu votu asemenea, pronunțiatu în diet'a proxima a Transilvaniei, e in stare se dè una lovitură scuturătoria unionismului, si preintru insulu chiaru si dualismului. Cine nu vede ast'a?

De acea unionistii, acumu séu nece una data, voru sesi încordeze tóte poterile, cá se paralizeze votulu congresului romanescu. va se díca, selu faca de mentiuna! Ce triumfu apoi! Ce eljen!!! — Si romanii voru se se lase batujocuriti? Ce rusíne!

Si cu cine voru unionistii sesi castige acestu triumfu, si se rusíneze pre romanu? — Negresítu, déca nu va fi cu potentia alimentrea, érași cu romanii. — Si se póte un'a cá ast'a? — N'ai crede, dar' totu se póte, si fórte se póte. Unionistiloru le trebuie la dieta deputati, — deputati unionistici, unguri séu sasi séu romani totu un'a, numai se fia unionistici, ale caror'a devisa e constitutiunea transilvana si legile dietali dein 1848.

Loru le trebuie deputati unionistici multi multi; celu puțin atatia, catu se faca maioritate. Si chiaru de acea se voru si sili, cá se fia multi multi, si in maioritate. Apoi déca au maioritatea, — au si uniunea, au si Pest'a? Si cu cine se faca unionistii maioritate? Cu cine? — Cu romani! Adevératu, cá in comitate maioritatea alegatoriloru mai pretotendenea e romana. De acea inse maioritatea deputatiloru totu póte, fórte póte, se fia ne-romana. Minunatu lucru, de va esi asiá. Inse tóte sunt cu potentia, mai alesu in politica, unde rol'a cea mai mare, o jocá interesele, — nu numai interesele publice, cari totu aru mai trece, ci si interesele private, une-ori fórte palpabili.

Vorbe de claca la protestulu din Nr. tr.

Brasiovu 18. Juniu. „Kronst. Z.“ Nr. 94 referéza, cumuca o óra înainte de sesiunea pentu prealegerile de comesu s'a datu protestulu romaniloru, si comunitatea districtului dupa-ce atatu alegerea catu si modalitatea ei s'au ordonatu de Mai. S'a cu resolutiune din 7. Maiu a. c. au trecut presté protestulu numitu simpleminte la ordinea dílei, si face observatiunea fórte reu nimerita, cumuca in protestu s'aru fi facutu recursu dela imperatulu la reg. guberniu; eara mai incolo aduce date, cumuca fundulu regiu s'au numitu si „Sachsenland“ Noi relegamu tóta caus'a acésta la competinti'a adevérului istoricu si a dietei Ardealului, si aflandu de prisosu a mai intinde vorba lunga in ajunulu dietei, mai vertosu, fiinduca dechiaratiunile si protestele deputatiloru romani, facute in siedintiele universitatiei de mai multe ori, dovedescu de ajunsu istori'a si starea lucrului cu numirea de fundulu regiu, adaugemu numai, **cumuca Romanii n'au protestatu in contr'a inaltel ordonari**, ci numai in contra gresitei ei ecsecutari si in contra separatismului celui intienitu, prin care se ignoréda cu totulu ecsistinti'a si a romaniloru din fundulu regiu, déca alegerea comesului, dupa cumu pretindetu, e numai pentru „Sachsenland“ si nu pentru „Fundulu regiu.“ Adevérulu acéstui asertu se vede si din procedur'a alegerei din Orastia, unde dupa asemenea protestu capatara voturi si consiliarii guberniali Alduleanu, Bolloga si Dunca, ceea ce se facu cu

buna séma nu pentru ca ar jura in „Sachsenland“, ci pentru ca se tienu de „Fundus Regius.“

Apoi nu trebuie se incurcamu cu atata maiestria lucrurile, nu Domniloru; pentruca Mai S'a in resolutiunea din 7. Maiu n'a binevoitu a ordona si aceea, cá „Fundus Regius“ se se numésca „Sachsenland“ si pentru acestu „Sachsenland“ se se aléga comesu; ci inaltu-aceeasi resolutiune privesce simpleminte numai la alegerea comesului, óre dupa datin'a antemartiala? de pe cari timpuri, spuneti Dvóstra DD. juristi, déca'ti vediutu, dar noi nu cetiramu neci unu articulu de lege asediatu in diet'a Transilvaniei, cá fundulu regiu se se numésca pe viitoriu Sachsenland; din contra inse se afla totu numai numirea de Fundus regius; si terra saxonum e numai spre siune relativa, dar' nu prefipta prin lege. Prin urmare, recursulu susupomenitu inaintea ómeniloru cu minte sanatósa si cu anim'a la loculu seu, nu se póte privi neci in visu, ca aru fi o procedur'a de instantia dela Maiestate la guberniu, ci ea e simpliminte o recurgere dela comunitatea districtuala separatistica, care ignoréza pe romani din fundulu regiu, la r. guberniu alu intregel Transilvanie, a carei fi, dupa tienórea diplomei sunt intocma si romanii din fundulu regiu. Dar' ast'a e un'a istoria vechia, care n'ar trebui luata asia de stangaci. Dvóstra ve tieneti de consecintiele istorico-juridice; aide se dicemu, ca asia ve cade la interesu; dar' apoi cá ómeni consecinti, ve rogamu se ne dati si nóue dreptate, déca si noi voimu a fi consecinti, pana candu? Pana candu adunandune cu totii la mas'a cea verde, ne vomu lamuri con ceptele, ne vomu defini pretensiunile si facundune cu fratiése'a impreun intielegere legi ne vomu imbraciosiá pentru o viétia mai cosmopolitica, decatu cumu o duseramu pana acumu. Apoi interesulu ne e a ne apropia de olalta; dreptu aceea astufeliu de pasuri facute din consecintia politica trebuie priviti numai cu darea din umeri, dar' nu cá nu sciu ce pasuri dusimanoése. Asia ni s'aru cadé se facemu cu totii, pana ce ne vomu chiarifica prin dreptatea legiloru, a caroru necarnita imperatia se vina catu de curundu! Red.

Tocma primimu unu telegramu, cumuca de comesu natiunei sasesci s'au alesu Conradu Schmidt cu 85 voturi, Jacobu Ranicher cu 64 voturi si Josefu Zimmermann cu 58 voturi.

Comisiuni de alegere.

Din com. Alb'a de diosa aflamu, ca in comisiunea centrala de alegere pentru dieta se aléséra ear' mai totu unguri, precumu Samuile Ambrus, c. Franciscu Barosiu, Albert Barcsay, J. Darabantu, Franciscu Deacu, L. Dioszeg, Jacobu Donogányi, Isidoru Domsa, can. J. Fekete, Franciscu Fozztó, Josef Horvath, b. Geyza Kemény, Fr. Mangesius, Paulu Mezey, can. G. Mihály, Sam. Molnár, Em. Pál, Lad. Pap, Vas. Ratiu, Joh. Sárpataki, Clemens Tamasiu, Wolfgang Zalányi, Georg Fuonetti si Gregoriu Varro.

In Belgradu: Váradi, Berdeanu, Elekes, Görög, Hening, Kerekes, Cherkisiu, M Mandl, israelitu, Sigm. Mihelyes, S. Reiner. Szebenyi. Notarii: Szaboslai, Tordasiu, Veszely.

In Alb'a de susu se constitui comisiunea in 28. din: J. Fogarasy, J. Szóts, c. Gabr. Bethlen, Fr. Pocsá, Alb. Béldi, b. L. Szaboslai, Karácsonyi, Csiki, J. Fekete pr. u., Zachari'a Jordache, George Dendorf pr. evang.

In Treiscaune, cu tóte ca nobilimea tienù in Előpatak de vreo 2 ori adunari premergatorie, totusi nu se demise la alegerea comisiunei, ci o denumi administratorulu, cá si in Ciucu. Ear' in Doboc'a recusera magiarii la guberniu, in contra procederei D. administratoru, care, vediendu, ca nu se afla adunati membrii deajunsu pentru a fi adunarea comit. capace de decidere, 'si rezervà a denumi pe cale presidiala comitetele.

Provocamu totuodata pe toti respectivii, cá se ne tramita numerulu alegatoriloru de prin tóte cercurile spre publicare, cá se scimu de alta data, incatu se afla natiunea romana din Transilvani'a, pe lenga censu de 8 fl. capace, a'si esercita dreptulu politicu de cetatianu, ca voimu a face un'a tabela statistica despre acésta in Fói'a pentru viitorime. Asiá ve rogamu!

Cu o cale s'aru poté din tabelele de contributiune pe annlu 1862 de pela oficiele perceptorale a se scóte date si despre cantitatea de pamentu, cata se afla in posesiunea romaniloru si cata contributiune platescu ei. Dómnè, multu ar pretiui o scótere generala de astufeliu de date!

Reu. Mai adaugemu insciintiaru mai multe din deosebite parti, cumuca prin satele de alta limba se conscrisera listele

alegatoriloru cu multa grigias, pe candu prin unele sate romanesci se afla uitati chiaru si preotii.

Déca se potu descoperi asemenea falsificari undeva, se se face indata reclamatuni, ear' déca si dupa acestea se voru mai gasi inscrieri false, séu déca la alegerea de deputati se voru vedé, ca se primesce si votulu celor'a, cari n'au censulu de 8 fl. séu nu se afla dupa § 29 cu dreptulu acesta: atunci se póte pasi la inaltele locuri chiaru si' pentru anularea unei astufeliu de alegeri falsificate. Acésta e o santa datorita a o face, si nu e dusimania; a gresi póte oricine, dar' a falsifica nu e niminui ertatu.

La intrebari? raspundemu, ca tóte comunele si bericesci si politice, care platescu dare dirépta 8 fl. pe averea lor, au si dreptulu de a si tramite reprezentantu alegatoriu.

Bagati inse de séma, cá neci preotulu neci dascalulu séu notariulu, neci curatorii, cari au si altufeliu dreptulu de alegere cu 8 fl., se nu se insarcinedie cu reprezentarea comunei, ci se se dè plenipotintia altui cuiva, ce n'are dreptu de alegatoriu, cá si aci se se castige unu votu.

Déca cineva are in mai multe otara mosii, si dupa tóte acelea platesce 8 fl. censu, se citésca § 30 din regulamentu, ca elu are dreptu de alegere in ori-care din acelea cercuri, unde are vreo bucata de mosia, si se reclameze in cerculu unde vré se fia alegatoriu, déca in totulu are censu de 8 fl.

Din comit. Solnocului int. 14. Juniu c. n. 1863.

In Gaz. Nr. 40 s'au publicatu rezultatulu adunarii comitetului com. cu privire la alegerea comitetului centralu, acumu suntemu in stare de a impartasi, cumuca dintre acei 7 preoti alesi de catra partit'a opositiunala patru insi au si abdísu din motivele cunoscuté, facundule prin acésta patroniloru Dlorusale cunoscutu, ca de si ei cá preoti bucuosi voiescu a implini sierbitiulu unui „Regius domnescu“, pentru seracia si indemana; dara caus'a nationala, si a bericii le este cu multu mai scumpa, de catu se se lase ei a se amagi pentru unu osu de rosu, si aceea dóra a o vinde; — acesti patru preoti voru remané inscriși in eternu in catalogulu Romaniloru celoru adeverati de si unulu numai in numele botezului in limb'a magiara! Si in urma! — ceilalti trei insi au ramasu in comitetu dupa poft'a comuna, éra cei ce au abdísu, s'au suplinitu cu altii alesi de catra partit'a romana. — Cu intieleptiune, constantia, consecintia, si cointielegere tóte se potu duce in fine.

Pentru ablegati avemu patru candidati in patru cercuri, si numai unulu din sinulu comitatului, — pentruce? — au dóra n'avemu noi 5 juristi de cei din ainte de, si unulu dupa 1848 actu in oficiu unulu romanu, si patriotu mai bunu de catu altulu? apoi protopopi de ambe confesiunile, cari near face onóre in dieta? Ba e! Pana candu inse intre marginele Transilvaniei cunóscemu barbati, cari in ori ce privintia potu a ne reprezenta caus'a natiunala si a patriei, dóra cu poteri mai mari de catu noi, pana atunci inteliginti'a nóstra cu unu sufletu si cu o anima, va concede locul unui romanu dintre acesti'a.

Asiá speramu, ca si fratii Naseudeni voru tramite 2 ablegati juristi, cari pe lenga anima cea buna, sentiulu nationalu si patrioticu, voru poté lua parte activa si la codificarea articiloru de legi, — pe lenga tóte, ca ve cuprinde spaima de numerulu concurentiloru nejuristi.

Dara D. Grideanu nu pasiesce de ablegatu in tienutul Fogarasiului, unde au fostu alesu si in 1848? *)

DD. consiliari si secretari guberniali dóra inca n'au locu, pe unde ar lipsi inteliginti'a miréna? numai se nu ne pré apretiuimu, candu amu avé barbati póte mai harnici de catu noi.

Unu preotu.

AUSTRIA. Vien'a 10. Juniu. (Meditatiuni despre senatulu imperialu.) (Incheiere din Nr. trecut.)

Noi nu scimu cá ce felu de propusetiuni imperatesoi voru obveni estimpu spre desbatere la senatulu imperialu, pentruca numai un'a din tóte se póte presci fara publicare premergátóre, adica bugetulu; acelea inse, pe care le dorescu si altii fórté multi, adica toti adeveratii amici ai libertatii constitutionale, acelea cate ne mai lipsescu din drepturile ce se numescu fundamentale, ne sunt cunoscute si noua binisioru, prin urmare ne si place a presupune, cumuca senatulu imperialu in nici unu casu nu le va trece cu vederea. Suveranulu avú bunatate a trage cadrulu *) unei constitutiuni, a si implé o parte din acelu cadru, — eara pe cealalta o a pastratu pen-

trucá se o imple treptatu in cointielegere cu corpulu legislativu. Noi ardelenii inca suntemu datori a spune curatu ce ne mai lipsece si a nu amblá cu doi bani in trei pungi, temendune indesiertu, cá nu cumuva se vatamamu in drépt'a si in steng'a, inainte si inapoi; suntemu datori se ne ferimu de asia numite rezervatiuni mentale calugaresci, se nu fimu prea deligati atuaci, candu delicateti'a usioru se póte aplicá de poltroneria. *) Se spunemu deci corpulu legislativu imperialu cá si celui provincialu de acasa, cumca ne lipsescu:

Libertatea religiósá pana la atata, incatu clerurile nóstre se afla intr'o necurmata agitatiune de si coperita prin maiestria, inse cu atatu mai periculósá pentru noi intr'o tíra cu 5—6 confesiuni, unde (cá se tacemu de alte greutati) de o parte casatoriile amestecate nu se potu evitá, de alta inse barbatulu si femeia de confesiuni diferite nu se potu imormentá unulu lenga altulu.

Libertatea reuniuniloru, fia acelea spre scopuri inca pe atatu de nevinovata, sacre si folositóre, marginita pana acumu, restrinsa si supusa la control'a cea mai rigurósá politienésca.

Libertatea adunariloru, a carei lipsa eata ca se simte tocma si acumu cu ocaziunea alegeriloru dietale, candu eata, mai nimini nu cutéa a conchiamá nici chiaru pe alegatorii unei comune, pentrucá se se consulta cu ei, se se esplice mai deaprópe propúsciunile regesci, se se traga luarea aminte a ómeniloru asupra importantiei momentelor de facia si asiá mai departe. Astadi precumu stamu, celu mai teneru „Szolgabirau“, inca se simte in putere de a te luá intre púsci si a te aruncá, si a te aruncá intr'o temnitia puturósá singuru din cauza, ca ai cutesatu a te folosi de unu dreptu altumintrea fórté firescu alu vietiei constitutionale, candu dincontra aceluasi „Szolgabirau“ nu'i va plesni prin capu a inchide pe ómenii adunati la carciune, beti si vorbitori de lucruri scarnave, suduitori si blastematori de cele sacre.

Securitatea scrisoriloru sigilate, despre care pana in minutulu de facia inca nimini nu póte sci, déca aceleasi nu se desfacu si nu se citescu undeva, pentruca prin lege si dreptu nu suntemu asigurati intru nimicu de asemenea mesurá despotica.

Independinti'a tribunaleloru judecatoresci. De unde se póte astadi sci, déca judecatorulu (mai virtosu in cause de insemnate mare, unde póte jucá la midiulocu si politic'a) nu e condusu in judecat'a sa de frica unei puteri multu mai tari de catu ar fi legea scrisa. Este fórté de doritu, cá o asemenea securitate inca se se dea popóraloru prin o lege fundamentala bine respicata. Acestu adeveru l'a recunoscutu ministrulu Schmerling cu tóta solenitatea in siedinti'a 73 din a. 1861.

Ingrijire fara asemenare mai strabatátóre de cultur'a poporului. Fara cultura solida, nu spoita, nu parodiata, orice libertati constitutionale devinu séu litera mórtá séu tocma si cutítu in manile prunciloru. Astadi tocma si institutiunea scolastica, multa puçina cata este, geme sub jugulu saraciei si sub altulu alu unei epitropii fórté nepasátóre.

Ar trebui se mai atingemu si astadata inca si alte patru libertati principale, adica libertatea individuala, libertatea domiciliului, libertatea vorbirii si libertatea tipariului; ci fiinduca despre acestea libertati s'au pertractatu in sesiunea trecuta a senatului imperialu, s'au si adusu óresicare legi in privintia lor, asiá recomandamu mai nainte de tóte cunóscerea acelor legi si aplicarea lor la impregiurarile nóstre.

Incheiemu acésta meditatiune a nóstra cu acelu adausu, ca din partene nu vomu incetá a ne roga pentru legi asiguratóre de aici enumeratele drepturi pana atunci, pana candu le vomu vedé castigate, eara speranti'a in acésta privintia inca nu o vomu perde pe catu vomu fi in vietia. B.

— A u d i e n t i a. In 11. Juniu deputatiunea romana a asociatiunei Aradane suptu conducerea Dlui Episcopu dein Aradu Procopiu Ivacicovicu, fú primita de catra Mai. S'a cu o favóre si gratia cu totulu deosebita si Mai. S'a binevoi a primi adres'a de multiamire, tramisa de catra adunarea generala, intre repetite espresiuni de inált'a multiamire cu purtarea cea pururea credintiósá si leala a natiunei romane, care totudéuna a priceputu intocma nobilele intentiuni ale regimului imperatescu si leau spriginitu cu lealitate, scrie „Botsch.“

Cuventarea D. Episcopu catra Maiestate intre altele cuprinse si acésta, cumuca poporulu romanu alu Ungariei si Banatului a fostu din vechime dedatu a si cautá si a si aflá mantuinti'a cetatienésca si nationala numai in favórea, grati'a si iubirea de dreptate a Mai. Sale, si cumca romanii precumu

*) Relatiunile de pana acumu ne arata si pe Dsa, inse ce sci eu, cumu si cine au mai facutu stramutarea? Red.

**) Umriss.

*) Feigheit.

sunt gat'a a uita in amore crestinésca tóte multele rele, cu care i-au intempnatu tempii cei nefavorabili ai trecutului, intocma nu voru uita neci odata de alta parte benefacerile si cu deosebire maritimiea Imperatului si Domnului lor, caruia neci odata nu voru fi nemultiamitori, ci ei voru resplati cu documente din ce in ce mai stralucite de a lor credintia si alipire catra inaltulu tron. Mai. S'a binevoi a'si petrece mai indelungatu cu unulu fiacare dintre membrii deputatiunei, si ei incredintia si prin trensii impreuna si pre credintiosulu poporu alu romaniloru de ne'ncetatulu aparamentu imperatescu.

Diunalele magiare incepu a recunósce, ca portarea partiteloru politica a casionatu o isolare a magiariloru de catra celelalte nationalitati. Lucru firescu. —

— Tocma ne soscesce unu telegramu din 17. Juniu din Vien'a, cumuca pana acumu s'au fi denumitu de regalisti la dieta: Alexi Eppu, Banffy N. c., Baritiu Georg, Binder superint., Beldi G. c., Bodola superint., Bruckenthal b., Dobra Eppu, Haller generalu c., Haynald Eppu, Herbert, Kriza superint., Munteanu Dir., Popazu prota, Rosenfeld siefu de sect, Siagun'a Eppu, Simon oratoru, Sterc'a Siulutiu Archieppu, Teleky S. c., Teutsch par., Toldalagyi c., Trausch J., Vasiciu cons. sc., ear' completarea va urma dupa alegeri.

Diet'a nu se va amana, decatu póte numai déca nu se voru poté fini alegerile pana la 1. Juliu, si si atunci cu greu mai multu decatu cu vreo 10—15 díle.

Sesiunea senatului imperialu s'a deschisu cu seriozitate. Cuventulu de tronul vomu publicá in Nrulu viitoriu; parol'a dílei e: inainte pe cale constitutionalá; opulu inceputu se se faca facta indeplinita.

Chronica din afara.

Polonii din Varsavi'a amenintia o insurectiune si in capital'a acésta. Guvernulu nationalu e prea puternicu si nu se póte pune man'a pe elu. La demandarea lui sa furatu 5 milióne ruble din cass'a regatului prin ajutorulu a 3 amploiatu, cari pusera o cuitantia data din partea regimului nationalu in cassa, ei dederu banii si obligatiunile si apoi o luara la sanatósa.

Versarile de sange nu incetédia. De curundu se dejustiara unu popa capucinu Konarsky si unu polonu Abicht de guvernulu rusu, si M. principele Constantinu primi indata cu acésta ocaziune amerintiare, cumca guvernulu nationale nu mai sta bunu pentru securitatea vietiei lui.

Insurectiunea polóna s'au apropiétu de teritorialu Moldovei, si dupa cumu ne asecuréza „Buciumulu“ cazacii trecu si pe teritoriulu romanu, infestédia si despóie locuitoriu. Ore se aiba Rusi'a si cu principele Cuza vreo Conventiune cá cu Prusia?? — Nu scimu. Vedemu si in „Monitorulu“ din Romani'a o publicare dela ministerulu de esterne, cumca la comunicarea consulatului generalu alu Rusiei se da in cunoscintia publicului, cá nu cumva cineva se cumpare obligatiuni, ce s'au furatu din Banc'a Varsaviei, si se numescu scrisori de gagiu ale societatiei creditului fonciariu din regatul Poloniei; si se demanda, cá asemenea hartii se se predeè la autoritatile locale. — Polonii au emisari si prin Romani'a si culegu la ajutória. — Ce se tieni de aici? —

In Franci'a e bucuria mare, pentruca in Mexico s'a ocupatu Puebla, o cetate fortificata infricosiatu, si se spera dupa atatea lupte si spese unu resultatu doritu si neamanatu din acea expeditiune.

Imperatulu tramise o scrisóre de mana la gen. Forey, comand. in Mexico in Americ'a, in care 'si arata viu'a s'a complacere pentru luarea cetatii Puebla, in care díce, ca onórea armatei si a Franciei, precumu si interesele civilizatiunei desdaunédia perderile celea dureróse. Nu vré a obtrude Mexicaniloru cu sil'a vreunu regimu, ci doresce, cá Mexico prin unu guvernulu nationalu pe principiile ordinei si progresului se se regenereze si prin relatiuni pretinesci se recunósca, ca Franciei are a se multumi pacea si bunastarea Mexicaniloru. Armat'a franceza inaintédia la capital'a Mexico. —

Trei vulcane mari, rebelulu civilu din Nordamerica, celu din Mexico si insurectiunea polóna ne presentéza unu contrastu in politic'a celoru mari. S'aru paré, ca monarchii s'au unitu cu totii a ajuta cu influinti'a atatu morala catu si materiala, cá formele de regimu se devia pe unde numai s'aru poté monarchice, folosinduse chiaru si de democrati'a monarchica si de principiulu vointiei nationale, ear' de odórele liber-

tatiei inca nu simtimu multa grigia nicairi in regiunile inalte, ci mai multe semne sunt de reactiune. —

In Itali'a se misica partit'a actiunei spre a face unu puciu in contr'a Venetiei, si chiaru guvernulu din Turinu descoperi guvernulu Elvetiei si alu Tirolului, cumuca in cantónele vecine se afla multe arme spre a se trece pe furisiiu catra Lombardi'a si Tirolu, cá se inarmeze garibaldianii pe nationalii loru de acolo.

— Garibaldi apromite din Caprer'a, ca se va pune pe calu si va intinde ajutoriu prusianiloru asupriti de reactiunea guvernului. Pregatesce si animile aloru sei spre a si redica capulu. —

MAI NOU.

Simtimu, ca alegerile de deputati voru incepe, póte pe la 26. Juniu n., ad. in septeman'a viitória. Asiá fratiloru!! se fimu unu sufletu!! Lasati tóte! Aideti la vascrisulu invierii politice! Anatema iudiloru! Binecuventare celoru, ce voru dovedi ca su romani adeverati, alegundusi barbatii doritoru, si ai doreriloru vindicatori! Ddieu cu noi cu totii!

— Astadi a sositu comesulu Conrad Schmidt aici, spre a instalá si asiediá magistratulu.

Din comit. Clusiu, cerc. de alegere Teaca suntemu provocati a publicá spre informarea publicului, cumuca Hoszu János, cunoscutu din amenintiarea cu batiulu in congresu — e numai irate a lui Joane Hoszu, preotulu din Milasiu mare, care e candidatu in Nru 40 alu Gazetei; inse totu frate su si cu Josifu Hoszu din Mociu, cunoscutu si din conferinti'a anului 1861. Se mai face alusiune, ca Hoszestii ori unulu ori altulu vréu a ecsele la dieta cu politic'a loru.

Nr. 339. 1863.

Escriera de concursu.

La scóla capitala romana din opidulu Resinari, care dupa aprobatiunile mai inalte se va deschide cu inceputulu anului scolasticu venitoriu 1863/4, suntu de a se imbracá patru statii de invetiatori, o statiune de catechetu si alt'a de unu adiunctu. Spre ocuparea acestoru posturi se deschide prin acést'a concursu.

Salariile anuale suntu: a) pentru cele patru statii de invetiatori, 350 fl. v. a. léfa la fiacare, 16 fl. v. a. bani de cortelu si 16 fl. 80 cr. relutu de lemne. Celu mai capace dintre docinti va fi totuodata dire ctoru alu institutului si va primí, a fara de salariulu acum aratatu, inca o remuneratiune anuala de 100 fl. b) pentru unu catechetu la scóla capitala si scóla feteloru impreunata cu acestu institutu 450 fl. léfa anuala, 16 fl. bani de cortelu si 16 fl. 80 cr. relutu de lemne. c) pentru adiunctulu de invetiatoriu 150 fl. léfa, 16 fl. bani de cortelu si 16 fl. 80 cr. relutu de lemne.

Tóte aceste salarii se voru platí regulatu din cas'a alodiala a opidului in rate lunare anticipative.

I. Competintii la posturile de invetiatori voru avé a documentá:

1. prin unu atestatu de botezu, ca suntu romani de legea greco-orientala;
2. prin atestate bune, ca au absolvatu celu pucinu gimnasiulu inferioru, cum si cursulu pedagogicu prescisu;
3. cumca sciu bine celu pucinu un'a din cele doua limbi neromane ale patriei (german'a si magiar'a);
4. déca au mai implinitu undeva séu nu servitiulu de docinte si cum? —

5. cumca au dusu o viétia morala si au avutu purtare politica nepatata.

II. Concurintele la statiunea de catechetu asemene va avé a-si dovedi calitatile cerute in punctele precedente 1., 2., unde vine a se adauge si absolvarea cursulu teologicu, 4 si 5. — Catechetulu va avé se fia liberu de tóte alte ocupatiuni si oblegatiuni parochiale, prin urmare fara de parochia.

III. Concurintele la statiunea de adiunctu va avé a dovedi calitatile recerute in punctele 1 si 5 cum si ca au finitu cu succesu bunu atate studii, catu se póta pe deplinu corespunde chiamarei sale de adiunctu invetiatorescu, de sine se intielege ca si cursulu pedagogicu.

Competintii la ori care din aceste 6. statii au asi tramite cererile loru provediute cu tóte dovedile despre cele amintite la oficiulu subsemnatu (post'a din urma Sibiu) celu multu pana in 1. Augustu 1863 st. n. cá actulu alegeriloru se se póte inaintá de timpuriu la locurile mai inalte spre intarire. Concurintii la statiunile de docinti, carii se sciu de plinu apti pentru purtarea oficiului de directoru, au a-si esprimá in cerere si acésta dorintia a loru, cá dupa alegerea celoru 4. docinti se se póta face indata si alegerea de directoru a unui-a dintrénsii, in sperarea incuviintiarei mai inalte.

Resinari, 6. Juniu 1863.

1—3

Oficiulu opidanu.